

Årsrapport for 2020 til Rondane- Dovre verneområdestyre fra SNO

SNO lokalt:

SNO lokalt :

Finn Bjormyr SNO

Espen Rusten SNO

Runa Skyrud SNO

I tillegg er det kjøpt tjenester av:

Dovre fjellstyre

Sel fjellstyre

Ringebu fjellstyre

Sollia fjellstyre

Innhold

1.1	Temaoversikt motorferdsel i utmark	3
1.2	Temaoversikt verneområder	3
1.2.1	Dyreliv	4
2.	Bestillingsoppgaver	6
2.1	Ferdsestellere (data fra NINA)	7
2.2	Kontroll tillatelser gitt av nasjonalparkstyret	10
2.3	Øvrige bestilte oppgaver gitt av nasjonalparkstyret	11
2.4	Utviklingstrekk og utfordringer for verneområdene	13
3.	Vedlegg	14

1.0 Kjerneoppgaver (kontroll, tilsyn, informasjon, mv)

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet (KLD). Statens naturoppsyn (SNO) er Miljødirektoratets operative feltorgan. SNO ivaretar nasjonale miljøverdier og forebygger miljøkriminalitet. Oppgavene spenner fra kontroll, overvåking og informasjon, til skjøtsel og tilrettelegging i verneområder. SNO har også mange oppgaver knyttet til arter som villrein, laks og fjellrev, samt registrering, dokumentasjon og felling av store rovdyr.

Ledelsen i SNO sitter i Trondheim, og vi har 97 naturoppsyn fordelt på 58 kontorer spredt over hele landet.

I arbeidet blir det vektlagt å forebygge miljøkriminalitet gjennom alt oppsynsarbeidet som blir utført. Det vektlegges derfor å øke kompetansen knyttet til dette blant brukerne av verneområdene, både gjennom informasjon og direktekontakt med brukerne. I verneområdene er det et hovedfokus på kontroll av tillatelser gitt av verneområdestyret. I tillegg har SNO fokus på sentrale verneverdier knyttet til villreinen sin arealbruk og fuglelivet. Det er ikke registrert alvorlig faunakriminalitet via oppsynet i 2020 i verneområdene knyttet til Dovre og Rondane nasjonalparkstyre. Men det er kjent at handel med fugl, reir og egg internasjonalt er et stort problem.

1.1 Temaoversikt motorferdsel i utmark

Kontrollen knyttet til motorferdsel i utmark følger en oppsatt fylkesvis plan. Dette gjelder kontroll av løypepreparering innenfor verneområdene, løyver til snøscooterkjøring og barmarkskjøring. Hovedformålet er å ha tilsyn med lovlig kjøring, blant annet å kontrollere tillatelser gitt av kommunene og verneområdestyret. Det har vært gitt 1 anmeldelse innenfor verneområdene i 2020 knyttet til motorferdsel i utmark. Dette gjelder kjøring på barmark ut til Grimsa i Grimsdalen landskapsvernområde. Med bakgrunn i corona situasjonen er det ikke gjennomført planlagt kontroll av leiekjøringsordningen i 2020 innenfor kommunene Dovre, Sel, Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu. Dette var planlagt i 2020, men er nå planlagt i 2021. Totalt er det registrert få snøscooterspor som ikke er knyttet til lovlig aktivitet i verneområdene. Tillatelsene fra verneområdestyret er etterprøvbare i forhold til at trase og tidspunkt. I tillegg får oppsynet en sms melding før transporten gjennomføres. Dette fungerer bra. Den totale motorferdselen vurderes til å være stabil innenfor verneområdene.

I forvaltningsplanen for Rondane området er det definert hvilke løyper som kan maskin prepareres og til hvilket tidspunkt. Mange av disse løypene ble ikke preparert i 2020 på grunn av corona situasjonen.

1.2 Temaoversikt verneområder

Rondane er i dag en av Norges mest kjente og besøkte nasjonalparker, med tilrettelagte opplevelsespunkt. Navnet Rondane er et innarbeidet navn både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. I nasjonalparkene både Dovre og Rondane og i landskapsvernområdene

er funnene og sporene fra fortiden mange og lett synlige. Tallrike tråkk vitner om veidefolk og bosetting langt tilbake i tid, fangstgropene og ledegjerdene ligger synlige i terrenget. Fangstgroper og gamle steinbuer forteller om hvor sentral fjellet var for den første bosettingen.

Antall besøkende til nasjonalparkene er økende. I nasjonalparkene er det relativt få bygninger. Mange av disse bygningene er knyttet til fangst og jakt på villrein. I fjellområdene er det et omfattende sti og løypenett som er merket. I 2020 har antall sykklister økt betydelig knyttet til rundturen Tour de Dovre.

1.2.1 Dyreliv

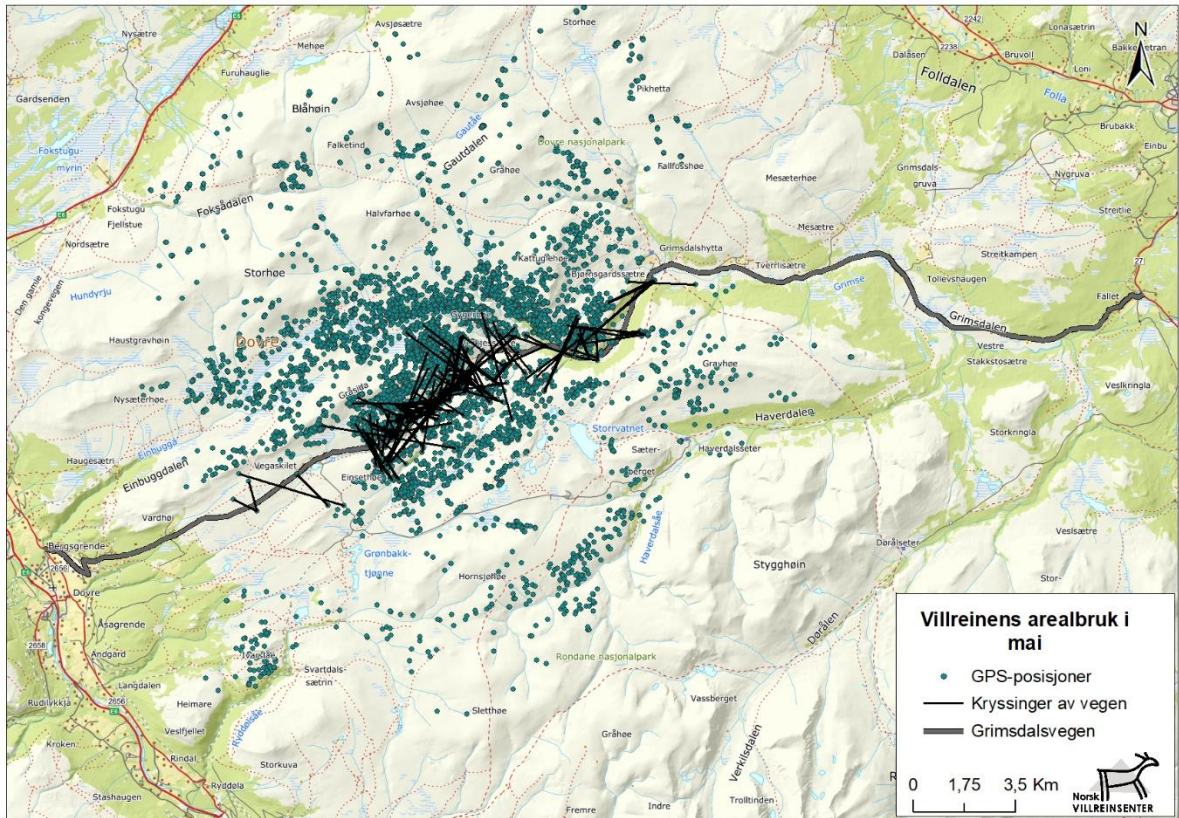
Fjellområdene får en stadig større bruk som friluftsområde. Det er derfor viktig å følge utviklingene framover knyttet til effekter på dyrelivet.

For Kongeørn er det en nasjonal registrering av hekkelokaliteter. Innenfor verneområdene er det dokumentert 3 vellykkede hekkinger i 2020. Noe som vurderes til å være stabilt. Ellers har det vært lite smånagere denne sesongen. Noe som har medført at fjellvåk, tårnfalk, dvergfalk og flere uglearter har hatt en dårlig sesong i 2020. Når det gjelder jaktfalk er det ikke meldt inn vellykkede hekkinger innenfor Dovre og Rondane nasjonalparker i 2020. Men arten er observert i nasjonalparken.

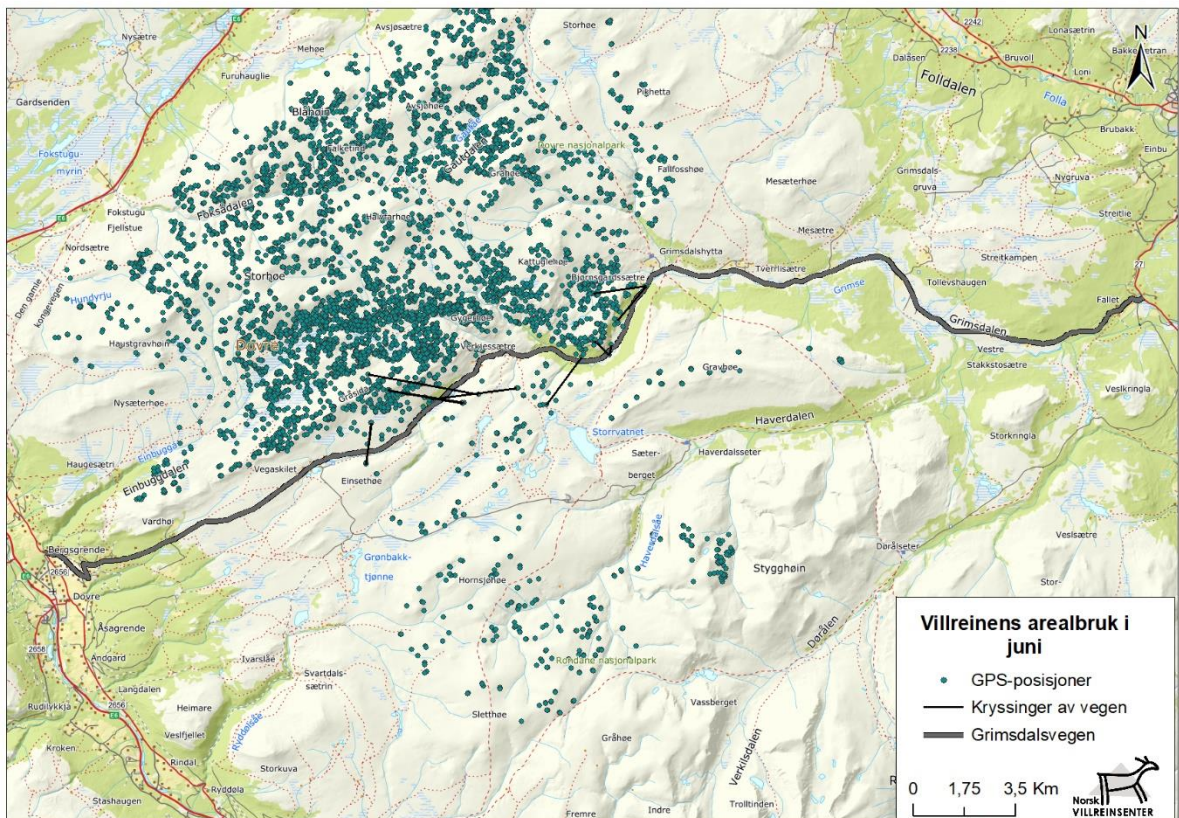
Fjellreven er en nasjonalt prioritert art. I 2020 er det ikke sikre observasjoner av fjellrev i Rondaneområdet. I det nasjonale programmet knyttet til fjellrev er det dokumentert 2 tidligere brukte hilokaliteter i Dovre og Rondane nasjonalparker. Ingen av disse var i bruk av fjellrev i 2020.

Villreinen i Rondane har betydelige utfordringer knyttet til trekkmuligheter nord-sør i villreinområdet. Trekkområdet på vestsiden av Rondane massivet mellom Vulufjell, Mysusetter, Høvringen og Dovre har vært lite brukt de siste årene. Mens villreintrekket over Rv 27 ved Muen mellom Ringeby og Vulufjell har fungert enkelte år. Det er registrert en liten villreinflokk som har krysset over veien mellom Mysusetter og Rondvassbu i 2020. De mest brukte vinterbeiteområdene for villreinen er intakte og utsatt for lite uro i denne perioden. I kalvingsperioden (10.05-10.06) er det lite folk i fjellet og forstyrrelsen av villreinen i denne perioden er liten. Men i sommerperioden har ferdselstellerne vist stor ferdselen også inn i de mest brukte sommerbeiteområdene. Villreindata viser tydelig at villreinen forandrer områdebruken når sommeren kommer. Dette er forhold som er tydelige i områdene rundt Høvringen, Mysuster-Spranget-Rondvassbu og på Venabygdsfjellet.

Spesielt de 2 siste årene har det vært tydelig at trekket over Grimsdalsveien har vært utfordrende for villreinen i sommerperioden.

Bakgrunnskart: Statens kartverk. Kartdata: Norsk institutt for naturforskning. Kartarbeid: Norsk villreinsenter Nord, mars 2020

Bakgrunnskart: Statens kartverk. Kartdata: Norsk institutt for naturforskning. Kartarbeid: Norsk villreinsenter Nord, mars 2020

Villreinkart utarbeidet av villreinsentret på Hjerinn

2. Bestillingsoppgaver

I tillegg til sine lovbestemte oppsynsoppgaver får SNO årlige bestillingsoppgaver fra flere forvaltningsnivå, det vil si statlig (KLD, Miljødirektoratet), regionalt (fylkesmenn, fylkeskommuner, nasjonalpark- og verneområdestyrer) og lokalt (kommuner (verneområder)) nivå.

År:		2020		
Bestiller:		Rondane- Dovre NP-styre		
Verneområder	Verneområde/ innsatsområde /lokalitet	Anslått tidsbruk i dagsverk	Rapportering (rapportformat , lagringssted for rapp., egenskapsdata ol.).	Kort rapport
Båndtvang og motorferdsel (ATV) og sykling	Hemmaldalen NR	10,00	Verneområde-loggen	Egen rapport
Ulovlig motorferdsel i utmark	Grimsdalen LVO	10,00	Rapport til sekretariatet	Gjennomført, en anmeldelse. Egen rapport for å forebygge ulovlig motorferdsel
Fjerning av ulovlig stimerking	Dovre NP	5,00	Verneområde-loggen/ årsrapp	Gjennomført
Følge opp vinterstengte veger påske /våren	Frydalen LVO, Grimsdalen LVO	5	Verneområde-loggen	Lite aktuelt pga hytteforbud (corona situasjonen)
Følge opp gitte dispensasjoner fortløpende. Vekt på byggetillatser og terrenginngrep	Alle verneområder	10	Verneområde-loggen	Alle byggetillatser er kontrollert. 3 avvik er rapportert i egen rapport.
Etablering infopunkt Rondvassbu	Rondane NP	10	årsrapport	Gjennomført
Ferdigstillelse stitilrettelegging Rondvassbu	Rondane NP	10	årsrapport	Gjennomført
Klopplegging Kampen-Putten	Rondane NP	10	årsrapport	Gjennomført
Rydde søppel primært etter gml teltplasser mellom Dørålen/Rondvassbu	Rondane NP	5	årsrapport	Gjennomført
etablering av andre infopunkt	Alle verneområder	10	årsrapport	Bidrett i henhold til ønske

Sett ut og drifte ferdsestellere	Rondane np	10	egen rapport	Gjennomført i samarbeid med NINA
Dokumenterebygningstilstand etter godkjent mal bygninger	Hemmeldalen NR	5		Se egen rapport Hemmeldalen
Legge inn data mm knyttet til bygninger i verneområdelogg	Rondane og Dovre np, Grimsdalen LVO	10	Verneområdeloggen	Gjennomført via tjenestekjøp
Registering av dyreliv, slitasjon og msk bruk	Alle verneområder	10		Gjennomført
Følge opp organsiert ferdse sommer og vinter	Rondane NP	10	Verneområdeloggen	Lite aktuelt få tillatelser i 2020
Synlig tilstedeværelse i perioder med mye ferdse som vinterferie, påske og sommerperioden	alle verneområder	10	Verneområdeloggen	Gjennomført. Men mindre aktivitet pga hytteforbud (corona).
Bidra til øke fokus og forståelsen av et sårbar dyreliv kombinert med stor friluftsbuk	alle verneområder	10	Verneområdeloggen	Bidratt i arbeidet initiert av forvalterne

2.1 Ferdsestellere (data fra NINA)

Årstall for bruk av automatiske tellere i lokaliteter i Rondane villreinområde og med et typisk sumtall for antall passeringer forbi telleren (inn og ut) i perioden 31. juni til 1. oktober (samarbeid NINA og SNO). D=Dovre nasjonalpark. R=Rondane nasjonalpark. V=Villreinområdet sør for Fv27. * angir de tellerne der det er mindre endringer på plasseringspunkt. X=feil i data, x bak tallet angir at det er gjort en datajustering, 0=ingen målinger. I 2009 ble tellerne montert 16.-19. juli, og for å få sammenlignbare tall er de ekstrapolert tilbake til 1. juli.

Nr	NP	Teller	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	D	Pilegrimsled Foksådalen (etter T-merking)	2636x	0	0	0	1168	0	0					2891
2	D	Foksådalen mot Dovre NP (T-merka)*	0	0	1496	584	1243	1139	1384	750			939	849
3	D	Steinbuhø (mot Grimsdalshytta)	2881x	2051	2557	X	0	2269	3042x		4293			
4	D	Hageseter (mot Grimsdalshytta)	0	0	0	0	4453	0	0					3976 (estimert)
5	D	Kattuglehø (mot Grimsdalshytta)*	2486x	X	1285	1492	0	0	0					1266 (estimert)
6	R	Storrvatnet (mot Grimsdalshytta)	1974x	2468	1145	2573	0	0	0					

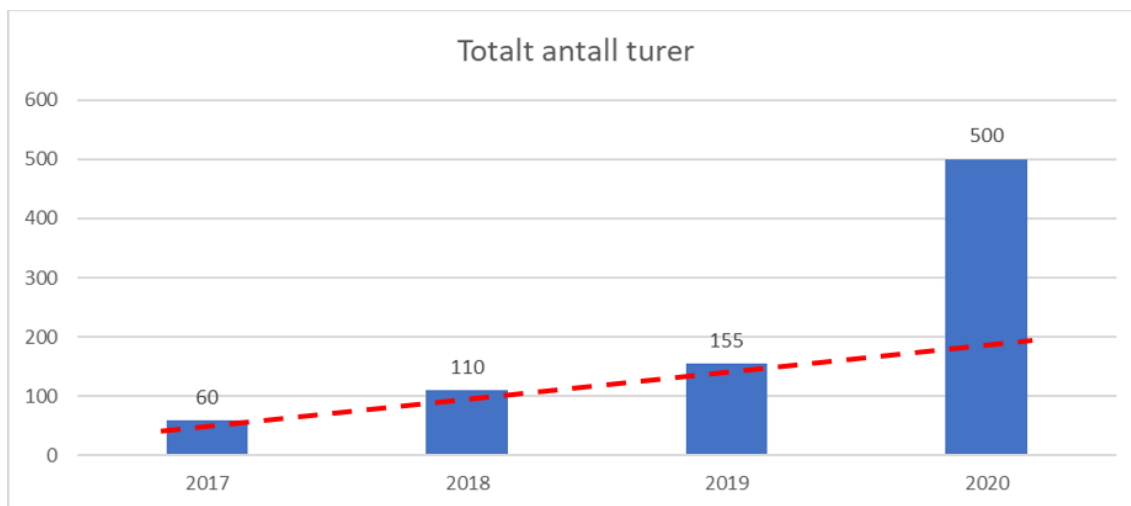
7	R	Gravhø (mot Grimsdalshytta)	1287x	2037	1324	2411	0	0	0					
8	R	Dørålseter*	6093x	X	5763	4830	0	0	0	4490	6242			
9	R	Langglupdalen (før brua)	3637x	6668	2740	3651	2834	3574	4227	2928	4204	3932		Ikke data
10	R	Langglupdalen (etter brua)	0	0	2601	0	0	0	0					
11	R	Straumbu (mot Bjørnhollia)	5540x	5043	4971	5605	0	0	0	7973			5734	
12	R	Illmandalen	0	0	0	4429	0	0	0	4569				
13	R	Mot Sletthø	1003x	776	X	X	677	1012	X		538			299
14	R	Kvannslådalen	1564x	1428	655	1411	0	0	0					
15	R	Smuksjøseter	0	10881	12395	10629	0	0	0	X	9482	10709	11821	7516
16	R	Smuksjøseter (grind)	20742x	0	0	0	0	0	0					
17	R	Kjondalen	0	0	0	2227	0	0	0	X				
18	R	Smiubelgen (fra Peer Gynt hytta)	0	0	691	1128	1059	1292	1318	1422				
19	R	Mot Peer Gynt hytta	0	0	4078	3249	0	0	0					
20	R	Randen (mot Rondvassbu)*	3119x	3667	1166	1777	1579	1443	1595				2033	780
21	R	Spranget (mot Rondvassbu)	24906x	20841	21500x	23442	22650	0	33075	X	33900	33857	29278	
22	R	Musvoldalen	1593x	911	826	754	0	0	0				242	557
23	R	Vulutjern	1210x	1189	464	628	578	1109	813					1038
24	R	Ramshøgda	4528x	3316	X	3081	0	0	0		2488		3418	2575
25	V	Mot Muen	0	0	0	4329	0	0	0					
26	V	Mot Gråhøgdbu	0	1584	2350	0	1786	1192	1331	975X			1558	1268
27	V	Frisvegen nord	0	2988x	1506	0	0	0	0		1055			
28	V	Frisvegen sør	0	2527	3334	0	0	0	0		2310			
29	V	Saubu nord	0	2397	0	0	0	0	0					
30	V	Saubu sør	0	1910x	0	0	0	0	0					
31	R	Gråhø/Steinbuhø (Høvringen)	0	0	0	0	0	2579	2460X	X				
32	R	Formokampen	0	0	0	0	0	6804	7029		5850	6544		Feil i data
33	R	Spranget Ula (Bru)	0	0	0	0	0	5299	3538	3063	3646	5529		6086
34	R	Spranget Romdvassbu (Gående)	0	0	0	0	0	X	20372	X				
35	R	Spranget Romdvassbu (Syklist)	0	0	0	0	0	X	12703	14843				

36	R	Spranget Romdvassbu (Kjøretøy)	0	0	0	0	0	0	X	618	446				
37	R	Formokampen (kun fra Putten)	0	0	0	0	0	0	0	0	2837				
38	R	Straumbu (ny trasè, traktorveg)	0	0	0	0	0	0	0	0	6839	6591	6049		6584
39	R	Straumbu (mot Musvolsætra, umerket sti)	0	0	0	0	0	0	0	0	183				
40	R	Spranget T- merka sti sørside										657			
41	R	Straumbu- Høggronden										2258			
42	R	Glitra-Eldåbu gjennom Steinbu												572	508
43	R	Rondvassbu- Dørålseter gj. Langholet												1261	1067
44	R	Breitjønnebu												413	
45	R	Koietjønna Venabygd													776
46	R	Fremre Gjeterbu													777

Data fra NINA upublisert

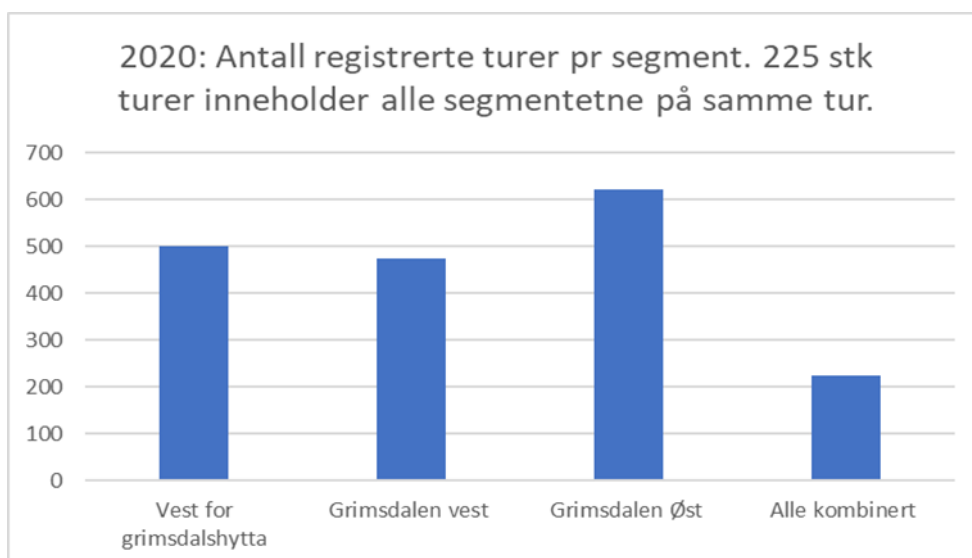
STRAVA data Grimsdalen (upubliserte data NINA)

Figuren viser uttrekk av Strava data for sykkel gjennom Grimsdalen i perioden 2016-2020. Rød linje viser forventet økning i forhold til økning i nye brukere av Strava fra det ene året til det andre. Det er en stor økning i sykklister gjennom Grimsdalen i 2020. Om dette skyldes den spesielle Norgesferie sommeren eller om det er en varig trend gjenstår å se i 2021.

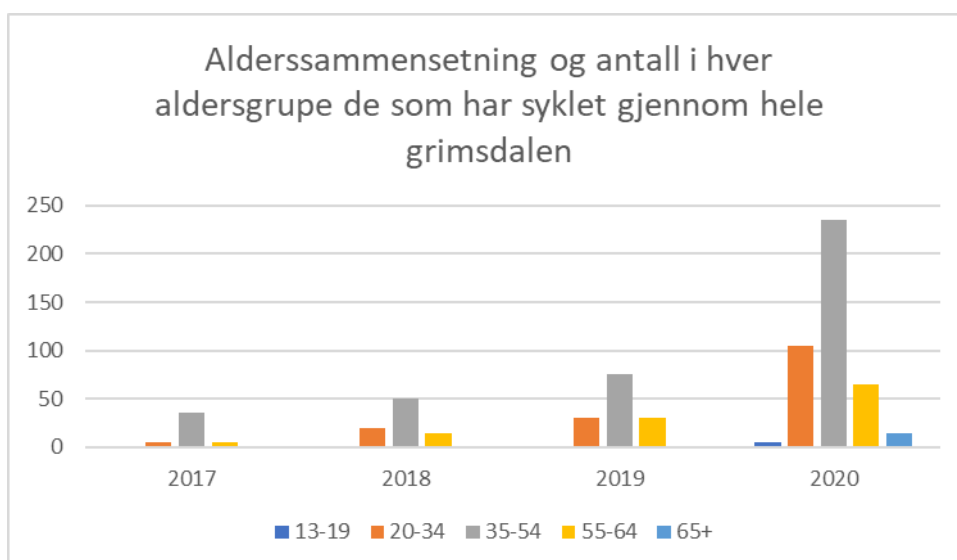

Figur 1. Viser totalt antall turer registrert på Strava på sykkel gjennom Grimsdalen.

Strava har delt Grimsdalen inn i 3 segmenter, og det er noenlunde lik fordeling mellom segmentene. Dette tyder på ganske likt antall sykklister på hele strekningen gjennom dalen. Det er en tendens til noen flere sykkelturner i segmentet som er øst for Grimsdalshytta (og før Streitli).

Figur 2. Ulike Strava segment i Grimsdalen

Figur 3. Alderssammensetning for syklende i Grimsdalen fra 2017-2020.

Alle tall fra NINA (Vegard Gundersen, upbl 2020)

2.2 Kontroll tillatelser gitt av nasjonalparkstyret

Kontroll med etterlevelse av forskrifter og andre bestemmelser i verneområder er en viktig løpende oppgave. I 2020 ble samtlige dispensasjoner gitt til irreversible bygg og inngrep i 2019 kontrollert.

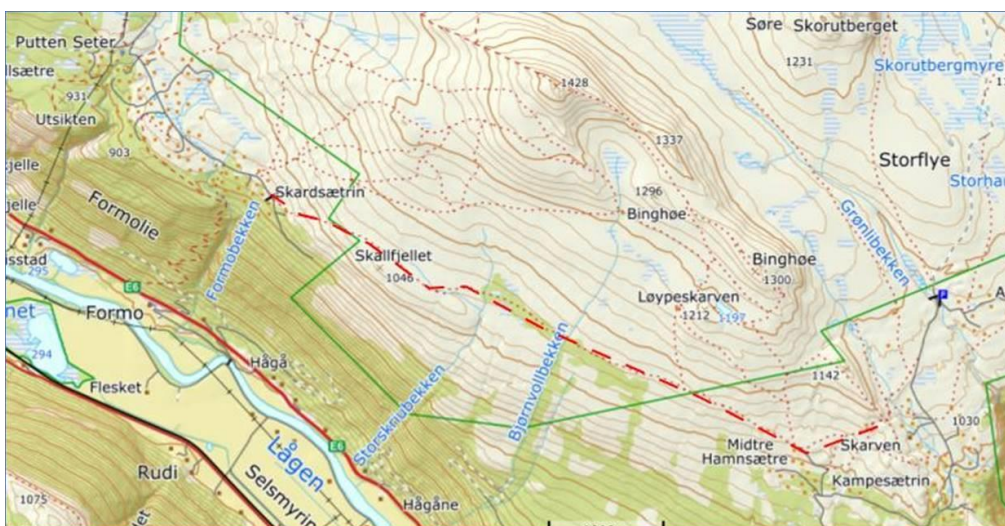
I landskapsvernområdene er det næringsvirksomhet knyttet til landbruket. Både i Grimsdalen og Frydalen er det en rekke seteranlegg. I tillegg er det en del hytter i verneområdene, de fleste i Frydalen landskapsvernområde. Kontrollen har medført 2 anmeldelser for brudd på vernebestemmelsene, og 3 avvik som er rapportert til forvaltningen.

Det er overraskende mange avvik i spesielt i Grimsdalen landskapsvernområde. Økt kontrollvirksomhet vil trolig bedre dette.

2.3 Øvrige bestilte oppgaver gitt av nasjonalparkstyret

Av størst arbeidsomfang er nå stitilretteleggingen i framkant av Formokampen mellom Skardsetra og Hamnsetra gjennomført.

Rødstiplet linje er godkjent sti.

Det ble lagt tråkkstein over en strekning på ca 250 meter. Dette er i fuktige partier av stien for å hindre skade på vegetasjonen ved økende bruk (rapporter på verneområdeloggen).

Eksempel på stråkksteiner lagt på sti Hamnsætra til Skardsetra.

I tillegg er steinsettingen av stien mot Rondslottet fra Rondvassbu slutført.

Oppsynet har hatt god og synlig tilstedeværelse i perioder med mye ferdsel som vinterferie, påske og sommerperioden. Åpningstidene på veien fra Tjønnbakken til Spranget, Peer Gynt setervei, Grimsdalsveien og Dørålseterveien er fulgt opp både på våren og på høsten. SNO har prøvd å følge opp organisert ferdsel, men har ikke truffet noen ute i felt. Det har vært ryddet i søppel primært etter gamle teltsteder i området mellom Spranget og Rondvassbu.

2.4 Utviklingstrekk og utfordringer for verneområdene

Innspillene kommer fra rapportering fra tjenestekjøp Dovre fjellstyre, Sel fjellstyre, Ringebu fjellstyre og Sollia fjellstyre og lokalt SNO. Som det går fram av rapporteringen er utfordringene noe forskjellig i de ulike områdene. Generelt er det tilstrekkelig oppsynsaktivitet innenfor alle verneområdene. Se også årsrapport fra Hemmeldalen naturreservat.

Det er fortsatt så mange avvik knyttet til dispensasjonene som blir gitt at dette krever økt tilsyn de kommende årene i alle verneområdene. Ytterligere oppmerksomhet knyttet til endret arealbruk for villreinen er viktig å dokumentere. Ferdselsmønsteret i Rondaneområdet er i endring og man ser at dette kan ha effekt på dyrelivet.

Foto: Kulturminne langs sti i Rondane

Generelt i 2021:

- Kontroll gitte tillatelser
- Kontroll ulike former for turposter (plassert ute i terrenget ikke digitalt)
- Få på plass underskilt med tidspunkt for båndtvang mm
- Øvrige underskilt må settes ut etter en plan
- Kontroll sykkel både på vei og sti
- Kontroll kulturminner hovedfokus langs merka stier
- Fortsatt stor tilstedeværelse i mye brukte områder
- Kontroll dyreliv med fokus på villrein, trekk og kalving.

Nasjonalparkene og naturreservatene:

- Kontroll motorferdsel flerårige tillatelser
- Kontroll turposter
- Fjerning av ulovlig merking og ny varding av stier som ikke lengre skal være merket. Gjelder blant annet umerka sti over Ramshøgda fra Ramshytta, sti gjennom Langholet, sti Fokstugu til Grimsdalshytta og sti ved Bløyvangen.
- Fjerne skilt som ikke er vedlikeholdt
- Fjerne nyvarding langs stier og veier
- Kontroll guiding
- Kontroll el-sykkel Spranget – Rondvassbu
- Skifte nasjonalparkskilt så disse blir i tråd med ny merkevare

Grimsdalen/Dørålen/Frydalen landskapsvernområder:

- Skifte verneområdeskilt
- Kontroll kjøring med bil/ATV o.l ut fra bilvei
- Bygningskontroll
- Kontroll åpningstider på veiene
- Fokus på trekkområder for villrein

Opplistingen er et innspill til bestillingsdialogen for 2021.

3. Vedlegg

Statens naturoppsyn

Telefon: 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01

E-post: post@naturoppsyn.no | **Nett:** naturoppsyn.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet. Statens naturoppsyn (SNO) er Miljødirektoratets feltpersonell.

SNO ivaretar nasjonale miljøverdier og forebygger miljøkriminalitet. Oppgavene spenner fra kontroll og overvåking, til skjøtsel i verneområder, tilrettelegging i viktige natur- og kulturminneområder, informasjon og formidling.

SNO har også mange oppgaver knyttet til store rovdyr, både registrering av bestander, dokumentasjon av skader på husdyr og tamrein, og uttak av dyr det er gitt fellingstillatelse på. Ledelsen i SNO sitter i Trondheim, og vi har ca. 60 lokalkontor spredt over hele landet.